

Konuşma Becerisi: Konuşma ve Yazı Dili (*)

Muzaffer BARIN (**)

Öz: Bu çalışmada konuşma becerisinin önemi ve dil öğretimine katkısı incelenmektedir. Konuşma ve yazı dili arasındaki fark vurgulanmakta; yazı dilinin asıl işlevinin "durumsal", konuşma dilinin ise "etkileşimsel" olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca, konuşma becerisinin geliştirilmesinde kullanılan kimi alt becerilerden de söz edilip; "bilgi" ile "beceri" arasındaki fark vurgulanmaktadır. Bu betimleyici çalışmanın konuşma dili ve yazı dili arasındaki ana farklılıkları vurgulaması açısından yeni çalışmalara ilham kaynağı olması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Konuşma becerisi, dil öğretimi, yazı dili.

Speaking Skill: Spoken and Written Language

Abstract: In this study, the importance of speaking skill and its contribution to the language teaching is presented. It places a particular emphasis on the difference between spoken and written language, also introducing the main function of spoken English as "interactional" and written English as "transactional". In addition, some sub-skills useful in improving the speaking skill are also part of the contention of the analysis, emphasizing the difference between "skill" and "knowledge". It is aimed that this descriptive study will inspire further research in terms of emphasizing the main differences between spoken and written languages.

Keywords: Speaking skill, language teaching, written language.

Makale Geliş Tarihi: 26.07.2018

Makale Kabul Tarihi: 12.10.2018

I. Konuşma Becerisi (The Speaking Skill)

II. Dünya Savaşı sonrasında bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler, küreselleşen dünyada en az bir yabancı dil bilmeyi zorunlu hale getirmiştir ve bu gelişmelerin çoğunlukla batı dünyasında yer alması sebebi ile bilim, teknoloji ve ticaret gibi alanlarda kullanılan ortak dil (lingua franca) İngilizce olmuştur (Demirbulak, 2008).

19. yüzyılda yabancı dil bilmek yazınsal olarak okuduğunu anlama, çeviri yapabilme ile sınırlı kalabilirken 20. yüzyılın özellikle ikinci yarısından itibaren yabancı dil bilmek o dili konuşabilme olarak görülmeye başlanmıştır. Dil her şeyden önce bir iletişim aracı olarak görüldüğü için, bir dili bilmenin dilin dört temel becerisiyle (dinleme, konuşma, okuma, yazma) birlikte sosyokültürel ve pragmatik unsurlar da dahil edilerek öğretilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir (Aktaş, 2008; Neuner, 1995).

*) Bu makale yazarın doktora tez çalışmasının bir bölümünden üretilmiştir.

**) Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Bilim Dalı (e-posta:mbarin@atauni.edu.tr)

Konuşma gereksinimi dil öğretiminde sürekli var olmuştur. Konuşma olmadan ne duygu ve düşüncelerimizi başkalarına ifade edebilmekte, ne de toplumdaki etkinliklere arzulanığımız gibi katılabilmekteyiz. Konuşma becerisi, her bireyin yaşamında önemli bir role sahiptir. Konuşma becerilerinin geliştirilmesiyle ilgilenen dilbilimciler, akademisyenler ve araştırmacılar öncelikle "konuşma" kavramının anlamı üzerinde durarak, konuşma becerilerini açıklamaya çalışırlar. Konuşma becerisinde amaç, dildeki seslerin çıkarılması mı, yoksa bir yabancıyla karşılaşıldığında söylenenlerin algılanıp, sorulara cevap verilmesi midir? Kuşkusuz ki hedef dilde iletişimin kurulmasıdır. Chastain'in (1976) da ifade ettiği gibi, pek çok dilbilimci ve akademisyen dili konuşma olarak kabul ederler. Çoğu öğrenci de dili bir iletişim aracı olarak görmektedir. Araştırmacılar, konuşma becerisi üzerinde durarak, hedef dil çalışmalarındaki uygulamaları sorgular, nedenlerini araştırırlar (Önder, 1992).

Yabancı dil öğretiminde genel amaçlardan biri, belki de en önemlisi, öğrencilerin öğrendikleri dili anlaşılabilir bir şekilde konuşabilmeleridir (Widdowson, 1983). Demirel (1993) konuşmanın, bilişsel becerilerin yanı sıra psikomotor becerilerin de katkısıyla geliştiğini söyler. Konuşma becerisinin kazanılması için dil kurallarının yani dilbilgisi, söyleme ve sözcük bilgisinin iyi bilinmesi gerekir (Bygate, 1987). İşte bu yüzden dil öğreniminin bir bölümü bu amaca yöneliktir (Barın, 2000: 2). Demirel (2013) yabancı dil öğrenmenin en önemli sebeplerinden birinin hatta en önemli sebebinin hedef dili akıcı, doğru ve anlaşılabilir bir şekilde kullanmak gerektiğini savunmaktadır. Pek çok araştırmada dil öğrenmenin temel gerekçesinin iletişim becerisi olduğu ve iletişimin temelinde de sözlü iletişim becerileri olan dinleme ve konuşma becerilerinin olduğu vurgulanmaktadır (Akdemir, 2016; Efe, Demiröz & Akdemir, 2011; Takkaç & Akdemir, 2015).

Günümüzde iletişim araçlarının sayısının artmasına karşın, dildeki iletişimin konuşma ile sağlandığı herkes tarafından bilinmektedir. İşısağ ve Demirel (2010) dil öğrenmenin temelinde dili iletişim kurmak amacıyla öğrenmenin yattığından ve bu kapsamda özellikle konuşma becerilerinin geliştirmesinin önemini dile getirmektedirler. Holmes (1988) iletişimin en uygun aracının dil olduğunu, ilköğretilerden beri bu işlevini sürdürdüğünü belirtir. Gerçekten, konuşma doğal olarak insanlar tarafından gereksinimlerini ifade için kullanılır. Çoğu zaman bir dili bilmek o dili konuşmak anlamına gelir. Öte yandan dünyada milyonlarca insan günlük gereksinimlerini konuşarak giderdikleri halde okuma ve yazma bilmezler. Zaten anadili öğrenme sürecinde de ilk önce "anlama"nın, yani "dinleme"nin, ardından da "üretim"nin, bir başka ifadeyle "konuşma"nın gelişmesi de insan beyninin işlevsel bir özelliğidir ve dil öğretiminde bu sıranın bozulmaması gerekir (Taşer, 1996).

Gerek üniversitelerin dil bölümlerinde gerekse kendi kendine ya da özel dil kurslarıyla dil öğrenmek isteyenlerin asıl hedefi, hedef dilde konuşma yeteneğini elde edebilmektir. Dil öğretimi çok eski tarihleri dayansa da Bygate (2010) konuşma becerilerinin öğretiminin 1940'lı yıllarda ortaya çıktığını öne sürmektedir. Dil öğretiminin tarihine kıyasla oldukça yakın tarihe sahip olan konuşma becerilerinin öğretimi özellikle son yıllarda oldukça önem kazanmıştır. Aleksandrzak (2011) iletişim çağının başlamasıyla birlikte konuşma becerisinin dil öğretimindeki ana amaç haline geldiğini

belirtmiştir. Ayrıca, konuşma becerisinin düzgün bir şekilde geliştirilmesi hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin hedef merkezi haline gelmiştir. Lee (2014) sınıf içi etkileşimin konuşma becerilerinin geliştirilmesinde yetersiz kaldığını belirtmekte ve içinde bulunduğumuz dijital çağın sunduğu bilgisayar destekli iletişim kurma imkanlarının hedef dilde konuşma becerilerinin geliştirilmesindeki önemine dikkat çekmektedir. Öğrencilerimiz konuşma becerilerini geliştirecek etkinlikleri sürekli istemekte, araştırmacı, dilbilimci ve akademisyenlerimiz de hedef dilde konuşma yetisini geliştirmek için çeşitli teknikler, etkinlikler ortaya çıkarabilmek için ellerinden gelen çabayı göstermektedirler.

Chastain (1976) , birçok yabancı dil sınıfında beliren görüş karmaşasını 6 nedene dayandırır: İlk olarak, öğrencilerin hedef dilde birbirleriyle iletişim kurabilmeleri yabancı dil öğrenim modelinin sadece bir bölümünü oluşturmaktadır. İkincisi, iletişim etkinliklerine verilen önem öğretmenlerin belirli bazı dilbilim ve psikolojik bilgi ve de becerilere sahip olmalarını gerektirdiği halde, öğretmenlerin bazı becerilere yeterince sahip olup olmadığı konusunda bazı tereddütlerin olduğudur. Üçüncü olarak, öğretmenlerin öğrencilerin ders kitaplarındaki alıştırmaları tercih etmelerinin nedeni, öğrencileri kolayca kontrol edebilecekleri anlamına gelmesidir. Dördüncüsü, öğretmenlerin derslerinde dilbilgisi kurallarının yanlış kullanılmasını duymaya tahammül edemeyişleridir. Beşinci olarak, kulak-dil alışkanlığı yaklaşımının, yöntem ve kuramının etkisi öğrencilerin dili, kontrolsüz ve plansız kullanmasına izin verilmemesi gerektiğini göstermektedir. Son olarak, ikinci dil eğitimcileri profesyonel olarak, dilbilim yetisini iletişim yetisinden daha çok vurgulamışlardır, hatta zaman zaman ikincisini yani iletişim yetisini hariç bile tutmuşlardır (Chastain, 1976: 333).

Ayrıca, Chastain (1976) öğrencilerin genellikle sınıfta katılımcı, paylaşımcı olmamak için direndiklerini, pasif konuma düştüklerini belirtmektedir. Bu konuda öğrenci faktörü olarak dört nedeni ifade etmektedir: Birincisi, konuşma etkinliğinin üretken oluşundan öğrencilerin hayal ülkesini ziyaret etmek istemelerinin çok doğal olduğudur. İkincisi, çoğu öğrencinin o dili ana dili gibi akıcı konuşabilmeyi isterken çekinerek, hata yapabilecekleri varsayımıyla, rahatsızlık duymalarıdır. Üçüncüsü, pek çok öğrenci olası hatalarından dolayı, arkadaşları tarafından alaya alınacaklarının farkındadır. Son olarak, öğrencilerin hatadan, gülüşmelerden ve gülünç duruma düşmekten korkmalarını ifade eder. Konuşma isteğinin gerçek olduğu kadar, konuşmalara karşı sosyal ve psikolojik engellerin de göz ardı edilemeyeceğini de vurgulayarak, bu konuda, öğretmenin çok önemli sorumluluğunun olduğunu belirtmektedir. Öğretmen, öğrencinin işlevsel bir konuşma becerisine giden yolda bu engelleri aşması için destek verip, öğrenciyi sürekli desteklemesi gerektiğini bildirmektedir (Chastain, 1976: 336). Katılımcı olabilmek, konuşma etkinliğini paylaşabilmek için konuşma ortamının çok uygun olması gerekmektedir. Bu konuda Brown ve Yule (1983) "iletişimsel gerginlik"ten (communicative stress) söz ederek, öğrencilerin iletişimsel gerginliğin hiç olmadığı ya da en az bulunduğu durumlarda çok iyi üretim yapabileceklerini, yani çok etkili konuşabileceklerini vurgular. Yule bu konuda şu etmenleri sıralamaktadır:

- *Ortamın özellikleri:*
- *Dinleyici:* Eğer dinleyici akranlarından biriye veya kendinden küçükse konuşmacı için daha kolaydır. Bir dinleyiciye konuşmak birkaç dinleyiciye konuşmaktan daha kolaydır.
- *Durum:* Konuşmacı eğer tanıdığı özel bir ortamda konuşuyorsa, konuşma daha kolay olur.
- *Dinleyicinin bilgi durumu:*
- *Dil:* Konuşulan dili(amaç dili) dinleyici de konuşmacı kadar iyi biliyorsa, bu durum konuşmacı için bir kolaylıktır.
- *Bilgi:* Eğer konuşmacı, dinleyicinin bilmediği ama bir nedenle gereksinim duyduğu bilgiye sahipse, konuşmacı rahat olur. Ve bu durum konuşmacıyı bilgiye tamamen hâkim kılarak, o bilginin iletilmesinde güdülemeyi sağlar.
- *Görevin türü:*
- *Bilgi durumu:* Konuşmacının sahip olduğu bilgi onun tamamen anlayabileceği şekilde ise dinleyiciye faydalı olacaktır. Görevin gerçekleşmesinde kullanılan sözcük bilgisinin bilinmesi de yerinde olacaktır.
- *Görevin yapısı:* Görevdeki bilgi, görevin gereksinimlerinin dilini destekleyebilecek yapıdaysa konuşmacıya avantaj sağlar. Böylece, konuşmacı için bir olaylar dizisini anlatmak, olayların niçin bu sırayla oluştuğuna dair bir tartışmaya girmekten daha kolaydır (Brown & Yule, 1983: 34).

İletişimsel gerginliği azaltmak ve öğrencilerin konuşma yeteneğini geliştirmek için öğretmenin en önemli görevi, genellikle öğrencilerin kendilerini çok rahat ve güvende hissedebilecekleri sıcak ve samimi bir sınıf ortamını oluşturmak olmalıdır. Yanlışların düzeltilmesi için yapılacak çok sayıda müdahale öğrenciyi yıldıracaktır ve cesareti azalan öğrenciler belki de daha fazla konuşma etkinliğine katılmayacaklardır. Güven ve etkileşim duygusu verilen öğrencilerin daha etkili, aktif ve konuşkan olduğu görülmektedir.

Ayrıca, öğrencilerin tek tek varyasyonları göz önüne alınmalıdır ve her bir öğrenci için uygun yeterli hedefleri belirlemede ve etkinlikler hazırlamada esnek olmak gereklidir. Unutulmamalıdır ki, ikinci dil sınıfında iletişim "uygulamaya dayalı bir süreçtir, estetik değildir" (Chastain,1976:338).

Kenneth James (1983), bir İngiliz üniversitesinde denizaşırı öğrencilere, konuşma dilinin öğretimi üzerine bir araştırma gerçekleştirdi ve hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin karşılaştıkları bazı sorunları belirledi. Öğrencilerin sorunları arasında ilk olarak, iletişimde sürekli aksamalar olmaksızın basit günlük işlemleri yürütememeleri gibi evrensel bir konu gelmektedir. İkincisi, konunun uzmanı olan öğretmenlerin sorduğu sorulara düzenli ve anlamlı yanıtlar veremedikleridir. Üçüncüsü, ana dili konuşanların birbirleriyle konuşmalarının çoğunu izleyememekte, öğrencilerin bir grup tartışmasına katılmalarını oldukça zorlaştırmaktadır. Dördüncüsü, dilde nasıl davranılacağı

konusunda bir belirsizlik vardır, bu durum da öğrencinin kendisini yetersiz ve rahatsız hissetmesine neden olur. Ve sonuncusu, öğrenciler, sorunlarının ana dili konuşanların sabırsızlığı ve hoşgörüsüzlüğünden kaynaklandığından şüphelenmektedirler.

Konuya bir başka açıdan, öğretmenlerin bakış açısından bakınca, oldukça farklı sorunlarla karşılaşabiliriz. Konuşma becerisinin istenilen düzeye gelmemesinde öğrencilerin çok başarılı olamadıklarını söylemek, dil kaynaklarının yetersiz kullanımı, iletişimdeki dilin yetersizliği ya da eksikliği öğrenmeyi gerektirmeyen davranışlar ile yetenek eksikliğinden söz edilebilir (Önder, 1993: 23).

Konuşma becerisinden söz ederken; bu beceride kullanılan alt beceriler (sub-skills) ile kimi kavramlara da değinmek gerekir. Bilgi (knowledge) ve beceri (skill): Bilgiyi dilbilgisi ve söyleme kuralları ile sözcük bilgisinin dili konuşmada kullanılması için gerekli malzeme olarak tanımlayabiliriz. Öte yandan, beceri ise sözcük bilgisi, söyleme ve dilbilgisi kuralları kullanılarak bir dili konuşabilme yeteneği şeklinde tanımlanabilir.

Konuşma becerisinde kullanılan alt becerileri de şu şekilde özetleyebiliriz:

A- Üretim Becerileri (Product Skills): Üretim becerileri normal zaman sınırlamasıyla anlamlı konuşma yapabilmek için gerekli becerilerdir ve konuşma üretim becerilerinin kullanımını gerektirir (Bygate, 1987:49). Aşağıdaki gruplandırmadan oluşur:

1. Kolaylaştırma (Facilitation): Üretim becerilerinden biri olan kolaylaştırma ile konuşma becerisi kolay hale getirilmektedir. Konuşmacıların uyguladıkları dört temel işlemi şöyle sıralayabiliriz:

- Basitleştirme (Simplification) : "And, but, or" gibi bağlaçların kullanılması ya da hiç kullanılmamasıyla sözdizimsel karmaşadan kaçınma, başka bir ifadeyle 'yanaşık sıralama' (parataxis) kullanma.

- Eksilti (Ellipsis): Zaman kısaltması olunca, konuşmacı mümkün olan yerlerde cümle ya da cümlecüğün gereksiz öğelerini atarak konuşmayı sürdürmesine 'eksilti' (Ellipsis) denir.

- Kalıplaşmış ifadeler (Expressions): Deyim, ibare, ifade gibi kalıplaşmış yapıların kullanılmasıyla konuşmanın kısaltılması.

- Duraklama Sözcükleri (Fillers) ve Tereddüt ifadeleri (Hesitation Devices): "Well, erm, er, you see, you know" gibi tereddüt ifade eden ve konuşmayı durduran ifadelerle konuşma esnasındaki duraksamalar giderilir.

2. Tamamlama (Compensation): Üretim becerilerinden biri de konuşmacının konuşma esnasında doğaçlama yoluyla iletişimi kurmasıdır. Tamamlama etkinlikleri: Kendi kendini düzeltme (self-correction), hatalı başlama (false start), yineleme (repetition) ve ifadeyi tekrar söylemeden (rephrasing) oluşur.

Tüm bu sıraladıklarımız, konuşma becerisinin gelişmesinde ve konuşmaların akıcı olmasında çok önemlidir (Bygate, 1987: 20). Konuşmanın öğrenilmesinde ve konuşma becerisinin geliştirilmesinde tüm bu etkinliklerin katkıda bulunacağı unutulmamalıdır.

• Etkileşim Becerileri (Interaction Skills): Konuşma esnasında neyi, ne zaman ve nasıl söylemeye karar verme becerileridir.

• Uzlaşma Becerileri (Negotiation Skills): Konuşmacının, konuşma esnasında ortaya çıkabilecek iletişimsel sorunların çözümünde kullandığı becerilerdir.

• Söz fırsatı verme (Turn-Taking): Konuşma esnasında karşı tarafın konuşabilmesine fırsat verme aşamasıdır. Uygun ibare ve sesler, hatta mimikler kullanılarak karşı tarafın sözü kesilmeden, konuşmayı sürdürebilme, karşı tarafa söz fırsatı verebilme sinyalleri gözlemlenebilir.

Konuşma becerilerini oluşturan tüm alt beceriler de sözel etkinliklerin geliştirilmesinde, öğrencilerin ediniminin değerlendirilmesinde, sınıfların düzenlenmesinde önemli rol oynarlar (Brown and Yule, 1983). Yule'a göre sözel becerilerin bazı bilgi kaynaklarında bağımsız olduğu vurgulanırken bazılarında ise bağımlı olduğu ifade edilmekte; ilgi ile becerinin farkı ortaya konulmaktadır.

II. Konuşma ve Yazı Dili (Spoken and Written Language)

Konuşmanın yazı dilinden önce geldiğini pek çok bilim adamı ve dilbilimci savunmaktadır. Bu konuda Holmes (1988) her çocuğun okumayı ve yazmayı öğrenmeden çok önce konuşmayı öğrendiğini ve bunun çok doğal bir olgu olduğunu ifade etmektedir. Bununla birlikte, bazı gelişmiş toplumlarda dilin yazılı şeklini nüshası olarak kabullenmektedirler bir gerçek dil olarak benimsemeye eğilim gösterdikleri, konuşma dilini ise yazılı metnin bir nüshası olarak kabullenmektedirler.

İnsanlar sesli- sözlü anlaşmak istediklerinde konuşma dilini, duygu istek ve temennilerini yazılı olarak anlatmak istediklerinde yazı dilini kullanırlar. Yazı dili bir milletin kültür ve edebiyat diliyken, konuşma dili sosyal çevreye bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. (Gülensoy, 1998, 50)

Konuşma dilinin yazı diline göre daha az resmi olduğu ve bu nedenle sözcük seçimlerinde her iki dil için farklılıklar gösterecektir. Yazı dili belgeye dayalı olduğundan konuşma diline göre daha fazla önem taşımaktadır. Yazı dili konuşma dilinden daha belirgin ve bilgi vericidir. Öte yandan, konuşma dili de yazı diline göre daha fazla iletişimsel olabilmektedir. Bu nedenle, hem ses tonunun hem vücut dilinin hem de geçiş sözcüklerinin anlık kullanılması önemlidir. (Gülensoy, 1998, 52).

White (1978) kitap gibi konuşan kişilerin ayırt edilmesi gerektiğini ifade ederken; konuşmanın yazma olmadığını vurgular. Çünkü kitapların yazılış biçimi konuşmaya göre düzenlenmemiştir. Yazı dilindeki sözcükler daha resmi, daha karmaşık, daha edebi

ve özenle seçilmiş olabilir; cümleleri çok uzun ya da teknik olabilir. Konuşma esnasında üretilen sözcükler yazı dilindeki kadar uzun, karmaşık ya da edebi değildir (Bygate, 1987: 11).

Konuşma esnasında bireysel ve birleşimsel hatalar yapılabilir, söylenenler unutulup tekrarlanabilir. Dinleyen belki ortamın uygun olmayışından, gürültüden, belki dikkatin dağılmasından konuşmanın bir bölümünü kaçırabilir. İşte bu nedenle kitap gibi konuşma olanaklı değildir ve yazı dilinden ayrılmaktadır. Tüm bunlar konuşma ve yazı dilinin "oluşum koşulları" (processing conditions) olarak tanımlanır (Bygate, 1987: 11). Konuşma ve yazı dilinin ikinci özelliği "karşılıklı olarak oluşan koşullar"dır (reciprocity conditions). Genellikle konuşma esnasında, konuştuğumuz kişi karşımızda olduğundan, hata yapınca bizi uyaran, konuşmamıza algılama, algılamama gibi tepkiler gösteren, kısacası konuşmayı yönlendiren bir konumdadır. Konuşmanın seyri an be an değişebilir ve bu durum konuşmacının işini kolaylaştırabilir. Oysa yazı dilinde, yazarın amacı, okuyucusunun ilgisini çekecek, yeni bilgiler verecek, onu sıkımayacak türden olmalıdır. Aksi takdirde, okuyucu beğenmediği kitabı, makaleyi, romanı okumaktan vazgeçecektir. Konuşma öğelerinin seçimindeki en önemli etmenlerden biri de "geriye bildirim" (feedback) denilen etmendir (Taşer, 1996: 71). Tepkilerimiz, özellikle sözel tepkilerimiz, kopuk kopuk, ayrı ayrı değil, birbirine bağlı diziler halinde meydana gelir. Bu nedenle, bir tümceyi söylemeye çabaladığımızda, olağan olarak o tümceyi tamamlamadan susmayız. Konuşmacı her zaman geriye bildirimden etkilenir ve de etkilenmelidir (Taşer, 1996: 72).

Yazı dilinde rastlanmayan, fakat konuşma dilinde sıkça kullanılan "karşılıklı oluşan koşullar" ve "geriye bildirim"in aşağıdaki diyalogda kullanımına bir göz atalım:

Teacher : Morning, Mrs. Wilkins. I've brought the money.

Secretary : Oh, hello, Mr Atkins. What money?

Teacher : You know, the money for the books.

Secretary : The money for what book?

Teacher : Oh, I thought that Mrs. Prior had told you about the reading books for the second years.

Secretary : Oh, yes, they've been ordered.

Teacher : So, where shall I put it?

Secretary : What?..... Oh, over there on the filing cabinet....

Mr Atkins, yazı dilinde iletişimi nasıl kurabilirdi? Böylece, 'karşılıklı oluşum' konuşmanın aksamalarını gideren bir avantaj olarak görülebilir. Holmes (1988) dilin yazı biçimlerinin, konuşmanın iletişim aracı olarak kullanılıp gelişmesinden çok daha sonraları bulunulduğunu ve her çocuğun okuma ve yazmayı öğrenmeden çok daha önce konuşmayı öğrendiğini sürekli yineler. Bununla beraber, uygarlığın gelişmesiyle yazı dili, konuşma dilinin önüne geçmiş gibi görünmektedir.

Billows (1966), Holmes ile aynı fikirleri paylaştığını ve konuşmanın önemini karşılaştırmalı olarak belirtirken, yazı dilinden çok daha uygun bir araç oluşunun yanı sıra fikirlerin ortaya atılmasındaki pratikliği de öne sürer. Konuşmacılar, belki de zaman kısıtlamasından dolayı, ara sıra konuşmanın özünü zedelemeyecek, bozmayacak bazı gereksiz sözcükleri çıkararak konuşmayı kısaltırlar ki buna "eksilti" (ellipsis) denir (Bygate, 1987: 14). Güzel yazma; akıcı, doğru konuşmayla birebir ilgilidir ve ara sıra konuşmaya bir hazırlık olarak görülür, çünkü kurallara uygun akıcı ve düzgün bir konuşmayı gerçekleştiren konuşmacının bu yeteneği doğru cümleleri doğaçlamasına da bağlıdır.

Konuşma dili ses dalgalarıyla yapıp, kulağa hitap ederken, yazı dili ışık dalgalarıyla göze hitap etmektedir. Halliday (1973) konuyu "işlevsel" açıdan ele alırken, konuşma dilinin yazı dilinin "fikirselsel işleviyle" zıt olabilen "kişiler arası" bir işleve sahip olduğunu belirtir. Her ikisi de iletişim aracı olarak benzerlik gösterirler. Bu işlevler arasında farklar çoktur. Birinci fark; yazılı dil, özellikle düşünce ve bilgilerin korunması şeklinde işlev görüp ayrıntı bilgi, tartışma ve düz cümleler şeklinde ifade edilirken, konuşma dili toplumsal etkinliğin bir kanalı olarak işlev görür ve şarkı, şiir, öykü ve konuşma (conversation) şeklinde ifade edilir. İkinci fark; yazma kalıcı, planlı ve belli bir sürede oluşurken, konuşma, tam aksine anında söylenebilen, değişken ve doğaçlanabilen bir yapıya sahiptir. Üçüncüsü; konuşma dili dinleyiciye yardımcı olmak amacıyla para linguistik yapının (mimik, vurgu v.b) bağlamsal dayanaklarıyla desteklenir. Diğer taraftan, karışıklık ve şaşırtıcı duruma yol açmamak için yazı dilinde bu tür bağlamlara yer verilmez.

Konuşmanın yazı dilinden önce geldiğini pek çok dilbilimci, bilim adamı ve araştırmacı vurgulamaktadır. Holmes ve Billows'la aynı görüşleri paylaşarak konuşmanın önceliğinden söz eden Kroll (1981), yaptığı bir çalışmada, dil davranışlarının ikinci dil öğrenenlerin edincine benzediğini gözlemiştir. Konuşma ve yazı dili arasındaki farkları vurgulayan modelinde şu özellikleri ifade etmektedir:

Okula başlayan çocukların neredeyse tümünde yazı dil becerileri en alt düzeyde iken, konuşma becerileri tam aksine en ileri düzeydedir. Böylece, okuma ve yazmanın temeli konuşma becerisinden kaynaklanmaktadır.

Çocuklar bazı becerilerini geliştirdikten sonra, sözlü dil yetisinin üzerine yazma becerileri geliştirilerek sürdürülür. Bu aşamada konuşma becerisiyle yazma becerisi birbirleriyle bütünleştirilir.

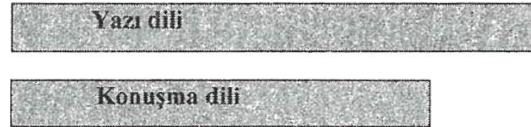
Yazılı ve sözel dil kaynaklarına ilişkin çalışmalar geliştirilip, verimlilik sağlandıktan sonra konuşma ve yazma becerileriyle ilgili farklılıklar vurgulanır.

III. Sonuç

Tüm yukarı da belirtilen özellik ve aşamaların sonucunda konuşma ile yazımda sistemli bir bütünlük sağlanır.

Yule ve Brown (1983: 1-24) konuşma ve yazı dili arasındaki farkı belirtirken; yazı dilinin asıl işlevinin "durumsal" (transactional), konuşma dilinin ise "etkileşimsel" (interactional) olduğunu özellikle vurgularlar. Yazı dili, farklı amaçlarla, farklı yapı ve sözcüklerle, edebi, açıklayıcı, yorumlayıcı işlevlerden tutun da kapının paspasının altına konulan küçücük bir noktadaki bilgi verici işlevlerine kadar çok kapsamlı işlevleri sahiptir. Kısaca, geçmişten günümüze, günümüzden geleceğe ilişkin tüm konulardaki bilginin aktarılmasında kullanılan yazı dili "dilin durumsal işlevini üstlenir. Konuşma dili ise, kişiler arasındaki toplumsal etkinliklerin sağlanıp sürdürülmesinden dolayı "etkileşimsel" işleve sahiptir. Bilgiyi taşımasından dolayı da öncelikle "durumsal" bir işleve de sahiptir. Yule aşağıdaki şekilde (Şekil 1) bu durumu ifade etmektedir:

Öncelikle durumsal _____ Öncelikle etkileşimsel

Şekil 1. Konuşma ve yazı dilinin işlevleri

Yule (1983: 23) tarafından açıklanan bu şekilden de anlaşılacağı üzere, yazı dilinin sadece "durumsal" işlevi görülürken konuşma dilinin ise hem "durumsal" hem de "etkileşimsel" işlevi gözlenmektedir.

Stæhr (2015) yazma eyleminin bulunduğumuz dijital çağda özellikle sosyal medyanın vasıtasıyla gündelik iletişimde de yaygın bir şekilde yapıldığını ileri sürmektedir. Hatta dünyanın bazı bölgelerindeki yaşayan insanlar için gündelik iletişim kurmada yazarak iletişim kurma, konuşarak iletişim kurma kadar yaygın bir seçenek haline gelmiştir.

Kısacası, hem konuşma hem de yazma iletişiminin birbirlerinden ayrılmaz gerekli bölümleri olarak düşünülmesi ve iletişimin etkili bir şekilde sağlanabilmesi için her ikisi de öğrencilere öğretilmelidir.

Kaynaklar

- Akdemir, A. S. (2016). "Willingness to Communicate (WTC) in L2: An Affective Construct of Language Learning Process". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3), 839-854.
- Aktaş, T. (2004). "Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 12, s.45-57.
- Aleksandrak, M. (2011). *Problems and Challenges in Teaching and Learning Speaking at Advanced Level*. Adam Mickiewicz University Press Poznań. Retrieved from: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/gl/article/view/324>
- Barın, M. (2000). "Yabancı Dil Öğretiminde Konuşma Becerisinin Önemi". *Edeb. Bil. Araştırma Dergisi*, Sayı 26.
- Billows, T.L. (1966). *The Techniques of Language Teaching*. Longman: London.
- Brown, G. and G. Yule. (1966). *Teaching the Spoken Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bygate, M. (1987). *Speaking*. Oxford: Oxford University Press.
- Bygate, M., (2010). "Speaking". In R. B. Kaplan (Ed.). *The Oxford Handbook of Applied Linguistics* (pp. 70-73). New York: Oxford University Press.
- Chastain, K. (1976). *Developing Second- Language Skills*. Chicago: Rand Mc Nally College Publishing Company.
- Demirel, Ö. (1993). *Yabancı Dil Öğretimi, İlkeler, Yöntemler, Teknikler*. Ankara: UsemYayınları.
- Demirel, Ö. (2013). *ELT Methodology*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirbulak, D. (2008). *Kuramdan Uygulamaya İngilizce Dil öğretimi El Kitabı*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Efe, H., Demiröz, H., & Akdemir, A. S. (2011). "A situated learning practice for language teaching classes: Teaching spoken English with authentic sketches". *Sino-US English Teaching*, 8(9), 549-555.
- Gülensoy, T. (1998). *Türkçe el kitabı* (3. Baskı). Kayseri: Kıvılcım Yayınları.
- Halliday, M.A.K. (1973). *Explorations in the Functions of Language*. London: Edward Arnolds.
- Holmes, J. N. Speech (1998). *Synthesis and Recognition*. Berkshire: Van Nostrand Reinhold.

- İşisağ, K. U., Demirel, Ö. (2010). "Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin Konuşma Becerisinin Gelişiminde Kullanılması". *Eğitim ve Bilim*, 35,(156), 190-204.
- Kroll, B.K. (1981). *Exploring Speaking-Writing Relationships*. Illinois: National Council of Teachers of English, Urbana, IL.
- Lee, L. (2014). "Digital News Stories: Building Language Learners Content Knowledge and Speaking Skills". *Foreign Language Annals*, 47(2), 338-356. doi:10.1111/flan.12084
- Neuner,G. (1995). "Methodik und Methoden, Überblick", In: Bausch Christ / Krumm (Hrsg.) *Handbuch Fremdsprachenunterricht, Franke Verlag,Tübingen*, s.180-188.
- Önder, Sibel. (1993). *The Relationship Between the Evaluation of EFL Speaking Skills and Learners Attitudes and Performance*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Bilkent Üniversitesi.
- Stæhr, A. (2015). "Reflexivity in Facebook interaction – Enregisterment across written and spoken language practices". *Discourse, Context and Media*, 8, 30-45. doi:10.1016/j.dcm.2015.05.004
- Takkac, M., & Akdemir, A.S. (2015). "Defining listeners in second language (L2) listening: investigating the Characteristics of language learners as listeners." *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 6(2), 116-141.
- Taşer, S. (1996). *Konuşma Eğitimi*. İstanbul: Papirus Yayınları.
- White, R .V. (1978). "Listening Comprehension and note-taking". *Modem English Teacher*, 6(1), 23-27.
- Widdowson, H.G. (1983). *Learning Purpose and Language Use*. Oxford: Oxford University Press.